

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Homiliarium Pauli Diaconi - Cod. Aug. perg. 19

Paulus <Diaconus>

[S.l.], [9. Jh.]

Beatus Augustinus episcopus: sermo in natale plurimorum martyrum

[urn:nbn:de:bsz:31-6704](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-6704)

nisi eum quem inuita sua fuerat
contemplatur. . . Dicens enim.
hora est . de corpore exiit . . .

Quia & ih̄s per actis omnibus cum
dixisset consummatū est . incli
nato capite tradidit sp̄m . . .

Quod dicitur dñs fecit ex potestate
hoc egit famulus ex uocatione . . .

Ecce cotidiana hostiae illa cum
elemosinis & lacrimis missa lega
tio . quantum cum rege uenien
te gratiae pacem fecit . . .

Relinquat ergo omnia qui potest .
quia autem relinquere omnia non
potest . cum adhuc rex longe est .
legationem mittat lacrimarum .
elemosinarum . hostiarum mune
ra offerat . . . Vult enim placari
precibus . qui scit quia postari
non possit iratus . . . Quod adhuc
moram facit uenire . legationem
pacis sustinet . . . Venisset iam
namque si uellet . & cunctos suos
aduersarios trucidaret . . .

Sed & quam terribilis ueniat in
dicat . & tamen ad ueniendum
tardat . quia non uult inuenire
quos puniat . . . Rex tamen nobis
contemptus nostri denuntiat
dicens . . . Sic ergo omnis qui non
renuntiat omnibus quae pos
sident . non potest meus disci
pulus esse . . . Et tamen
sperandae salutis remedium

confest . quia qui per iram non
potest ferri . per postulatae pacis
uult legationem placari . . .

Lauate ergo fr̄s km̄i lacrimis ma
culas peccatorum . elemosinis ter
gite sacris hostis expiate . . .

Nolite possidere per desiderium .
quae adhuc per uisum minime
reliquistis . . . Spem in solo redemp
tore figite ad aeternam patriam
mente transte . . . Si enim nihil
in hoc mundo amando possidetis .
& iam possidendo cuncta reli
quistis . . . Ipse nobis gaudia desi
derata concedat . qui nobis de
ternae pacis remedia contulit .
ih̄s xp̄s dñs noster . qui uiuit & reg
nat cum patre in unitate sp̄s sc̄i
d̄s per omnia saecula saeculorum . Am.

INNOVVMRMR

LXXXIII

Sermo beati Augusti
N. I. P. I. S. C. O. P. I .

Salmvs qui

cantatur dño . uide
tur sc̄is m̄st̄rib;
conuenire . Sed si

membra xp̄i sumus sicut

esse debemus . ad omnes nos
pertinere intellegamus . . .

Qui seminant in lacrimis in
gaudio metent . eunter ibant
& flebant . mittentes semina
sua . uenientes autem uenient

in exultatione tollentes manipu-
los suos. Quoeuntes. & unde ue-
nientes. quid seminantes in lacri-
mis. quae sunt semina. qui mani-
puli. Eunter in morte. ueni-
entes a morte. Eunter nasce-
ndo. uementes resurgendo.

Seminantes bona opera. metentes
mercedem aeternam. Semina
ergo sunt nostra. quicquid boni
fecerimus. Manipuli nostri.
quod in fine recipiemus.

Sic ergo bona sunt semina bona ope-
ra. quare cum lacrimis. cum hila-
ritate datorem diligit deus.

Hic primum uideate karissimi
quomodo maxime ad beatos mar-
tyres uerba ista pertineant.

Nulli enim tantum in penderunt.
quam illi qui se ipsos in penderunt.

Sicut dicit apostolus paulus.

Et ipse in pendar pro animabus uestris.

In penderunt enim se ipsos confi-
tendo christum. & implendo in eius
adiutorio quod dictum est.

Ad mensam magnam sedisti. scito
quo talia te oportet preparare.

Quae est mensa magna nisi unde
accipimus corpus christi & sanguinem.

Quid est scito quo talia te oportet
preparare. nisi quod beatus iohan-
nes exponit. Sicut christus pro
nobis animam posuit sic & nos de-
bemus animas pro fratribus po-

nerere. Ecce quantum in pende-
runt. sed num quid perierunt.
quando securitatem ad deum
de capillo acceperunt. Perit manus.
ubi non perit pilus. Perit caput. ubi
non perit capillus. Vbi non perit palpebrae perit
oculus. Haec ergo magna ac-
cepta securitate. in penderunt se
ipsos. Operibus ergo bonis se-
minemus cum tempus est. di-
cente apostolo. Qui parce se-
minat parce & metet.

In fatigabiles inquit cum tempus
habemus operemur bonum ad
omnes. maxime autem ad do-
mesticos fidei. Et iterum.

Bonum inquit facientes non defi-
ciamus. tempore enim suo meten-
mus. Quid defecerit in semine.
non gaudebit in messe. Quare
ergo in lacrimis. cum omnia bona
opera nostra habere debeant
hilaritatem. & quidem de mar-
tyribus dici potest. quia cum la-
crimis seminauerunt.

Fositer enim ceciderunt. & in
magnis tribulationibus fuerunt.

Nam ut eorum lacrimas christus conso-
laretur. transtulit eos & trans-
figurauit eos. & dixit.

Tristis est anima mea usque ad mor-
tem. Verum tamen fratres mei
uideatur mihi quod caput nostrum
infirmioribus suis membris con-

passum est. ne se forte membra
infirmia desperarent.
Sicut est humana fragilitas.
in morte propinquante pertur-
barentur & dicerent. non se
ad dñm pertinere. Nam si per-
tinerent gauderent. Ideo
prius xp̄s dixit. tristis est anima
mea usque ad mortem.
Pater si fieri potest transeat a me
calix iste. Quis hoc dicit.
quae potestas. quae infirmitas.
audite quid dicit. Potestatem
habeo ponendi animam meam
& potestatem habeo iterum sumen-
di eam. Nemo eam tollat a me
sed ego pono eam. & iterum sumo
eam. Haec potestas tristis erat
quando faciebat. quod non face-
ret nisi uoluisset. Potestate enī
fecit non conditione. quia ipse
uoluit. non quia iudaeus potuit.
Trans figurauit ergo in se infir-
ma membra corporis sui. & forte
de illis dictum est. qui seminant
in lacrimis in gaudio metent.
Id est de infirmioribus. Non
enim in lacrimis seminabat ille
ipsius xp̄i magnus prece. quan-
do dicebat. Ego enim immo-
lor & tempus meae resolutionis
instat. bonum testamentum ceptum
cursum consummaui fidem
seruari. de cetero super est mihi

corona iustitiae. Corona de
manipulis super est inquit mihi
corona iustitiae. quam reddet
mihi dñs in illa die iustus iudex.
Quasi diceret reddet mihi messem.
cum e ipsum inpendo sementem.
Haec uerba quantum intellegi-
mus fratres. exultantissunt
non plorantis. numquid quan-
do ista dicebat. in lacrimis erat.
Nonne similis erat hilari datur
quem diligit dñs. Ad infirmos
ergo referamus haec uerba.
ut nec ipsi desperent qui in lacri-
mis seminarunt. Quia & si
seminarunt in lacrimis. transit
& dolor & gemitus. transit tris-
tia cum fine. & uenit laetitia sine
fine. Verum tamen km̄i ecce
quomodo mihi uidetur ad om-
nes pertinere quod dictum est.
qui seminant in lacrimis in gau-
dio metent. eunteribant & fle-
bant mittentes semina sua. ue-
nientes autem uenient in exul-
tatione stollentes manipulos suos.
Audite si adiuuante dño explica-
re potuero. quem admodum
ad omnes pertinet. eunteribant
& flebant. Ex quo nascimur
imus. Quis enim stat. quis non
ex quo uiam intrauit cogitur
ambulare. Infant natus est
crescendo ambulat. Moss

finis est. in die iam ueniendum est. sed cum exultatione.

Quis enim non hic plorat in uia ista mala. quando ipse infans inde incipit. Vtique infans quando nascitur de angustis uteri in huius mundi latitudinem funditur. de tenebris procedit ad lucem. Et tamen de tenebris ueniens ad lucem plorare potest. ridere non potest. Et ridet homines. & plorat homines.

Et quod ridet homines plorandum est. Sed plorat alius damnum suum. plorat alius presuram suam. quia in carcere est constitutus. plorat alius quod amisit mortuum aliquem carissimorum suorum.

Ille hinc. ille hinc. Iustus inde. primo debet omnibus. Iustus enim plorat ueraciter. plorans steriliter. Plorat plorans. plorat ridens. Quia & qui plorat de rebus uanis inaniter plorat. & qui ridet de rebus uanis malo suo ridet.

Ille ubique plorat. plus ergo ipse plorat. Sed ueniens cum exultatione postantem manipulos suos. Vides ergo hominem iustum cum facit opus bonum hilarem esse. ita

plane hilarescit. Hilarem enim datorem diligit deus. Quando ergo plorat. quando bona opera sua orando commendat. Orationes sanctorum uoluit commendare psalmus. orationes peregrinantium. orationes in hac uia laborantium. orationes amantium. orationes gementium. orationes aeternae patriae suspirantium. donec ea uisa facientur. qui nunc in merore sunt constituti.

Etenim fratres mei quamdiu sumus in corpore. peregrinamur ad deum. Non desiderat patriam peregrinatio sine lacrima. Si desideras quod non habes. funde lacrimas.

Nam unde dicitur super deum. posuisti lacrimas meas in conspectu tuo. Unde dicitur super deum. factae sunt mihi lacrimae meae panes die ac nocte. Panes mihi factae sunt. consolatae sunt. esurientem. pauertunt gementem. Factae sunt mihi lacrimae meae panes die ac nocte. unde dum dicitur mihi cotidie ubi es deus tuus. Quis iustus non habuit istas lacrimas. qui non habuit peregrinum se esse non doluit. Qua fronte ad patriam uenit. qui non absens suspi-

rauit. Nonne cotidie nobis
dicitur. ubi est dñs tuus.
Oisate fr̄ mei. discite de paucis
esse. bene uiuite ambulate ui
am dñi. & uidete quia auditis
ubi est dñs tuus. Felices eritis
cum hoc audieritis. infelices si
dixeritis. Quando enim de
fendimus fidem xp̄ianam. &
respondetur nobis ecce predica
tur ubique nomen xp̄i. quare
abundant mala. quid aliud
dicitur nisi ubi est dñs tuus.
Quia audit gemit. quia quid dicit
perit. Sunt lacrimae piorum
sunt lacrimae sc̄orum. quas
inducant orationes eorum.
Bene operatur & hilaris est. &
plorat ut bene operetur.
Plorat quia bene operatus est.
plorando exigit bonum opus.
plorando commendat bonum
opus quod fecit. Crebrae
ergo sunt lacrimae iustorum
sed in ista uita. num quid in pa
tria. Quare non in patria.
quia uementer uenient in ex
ultatione postantes manipulos
suos. Felicitas uenit. num
quid lacrima redit. Porro
autem illi qui hic maniter plo
rant. maniter rident. cupidi
tatibus suis dissipati quando
fraudentur gemunt. quando

fraudentur exultant. Plorant
& ipsi in uia ista. plorant & ipsi
sed non exultatione. Uemen
tes autem uenient in exultatio
ne postantes manipulos suos.
Quid colligunt qui nihil semina
uerunt. Immo colligunt sed
quod seminauerunt. Quia spi
nas seminauerunt. ignem colli
gunt. Et eunt non defletu.
ad risum. sicut sc̄i euntes ibant
& flebant mittentes semina sua.
uenientes autem uenient in ex
ultatione. Illi a fletu ad fle
tum. a fletu cum risu. ad fletum
sine risu. Quid enim illis si
quo eunt quando resurrexerint.
quid nisi quod dñs dixit. ligate
illis manus & pedes & proicite
illos in tenebras exteriores.
Age quid postea tenebrae erunt
& dolor non erit. forte palpabunt.
sed non dolebunt. non uidebunt.
sed non cruciabuntur. absit.
Non solae tenebrae erunt. non eis
sola tollitur species quae gaude
bant. sed datur & iam quod in
aeternum gemant. Ne con
temneres enim tenebras o quis
quis es flagitiosus. quis oles prop
ter tua mala facta & propter
lasciua adulteria. non solum
tenebras non horrere sed que
re re. Quis oles plus gaudere

quando lucerna & extinguitur.
nontales tenebras habebis. ubi
gaudebis. ubi laeteris. ubi te
uoluptatibus carnis oblecter.

Non fuerunt ipsae tenebrae. sed
quomodo erunt. Ibi erit &
fl&us & stridor dentium.

Tortor sine defectu. tostus sine
defectu. nec quitorquetur & fatiga-
tur. nec quitorquetur & moritur.

Ergo erunt aeternae lacrimae
illis qui sic uixerunt. erunt
aeterna gaudia sc&orum.
quando uenientes uenient in
exultatione postantes manipu-
los suos. Dicent enim messis
tempore domino suo.

Dne adiuuante te fecimus quod
iussisti. redde quod promis-
ti in aeternum.

ITEM INFESTIVITATE MARTYRUM.

LIC S&I IUA SIC LUCAM.

In illo temp. Descendens ihc de
monte. stetit in loco camp&ti.
Et dixit.

SERMO VENERABILIS BE- DAE PR&BI DE IADIM LEC- TIONE

ET IPSE BLEVA-
tis oculis in discipu-

los suos dicebat. beati pauperes
quia uestrum est regnum di.

Et si generaliter omnibus loqui-
tur. specialius tamen oculos
saluator in discipulos leuat.
ut his qui uerbum intentae cor-
dis aure percipiunt. latius sa-
poris intimi lumen aperiat.

Cui simile est quod matheus ait.

Et cum sedisset & accesserunt ad
eum discipuli eius. & aperient
os suum docebat eos dicens.

Beati pauperes sp&u. Nam qui
bus os in monte sedens aperit
ut magna sublimiter audiant.
meos oculos stans in campo diri-
git. ut audita patenter intelle-
gant.

Beati itaque pauperes
non utique omnes. sed illi tantum
modo qui omne praesentis saeculi
tam & si altum uideatur. promi-
hilo cubnen ducunt. Qui me-
rito regni caelestis perhibentur
munere digni. quia del&tati-
onis humanae probantur cupi-
ditate nudati. Quia lem se
rex dauid pauperiem sustina-
isse declarans ait. Ego uero
egens & pauper sum. Et alibi
non modo terrestria sed & ipsa
pro dno super caelestia parui-
pendens dicens q. quid enim mihi
restat in caelo. & ecce quid uolui
super terram. Mox ubi spei